

Vättern står inför hot – vi måste värna om vårt vatten

2026 sänks EU:s gränsvärde för PFAS i dricksvattnet kraftigt, från 90 nanogram per liter till 4 nanogram. Men det är högst väsentligt att agera omedelbart och inte vänta till dess att de nya reglerna kommer att gälla, skriver debattörerna.

Foto: Jeppe Gustafsson

Efter många turer gav regeringen tillstånd till dränering av flygplatsen 27 april 2023, varvid PFAS-förorenat vatten kommer att pumpas ut till Vätterns vattenskyddsområde, skriver debattörerna.

Debatt 2 februari 2024 05:00

Det här är en debattartikel. Åsikterna i texten är skribentens egna.

Vättern utgör Sveriges viktigaste vattentäkt. Mer än en kvarts miljon människor får sitt dricksvatten från Vättern. I förlängningen kan det även bli aktuellt att förse Stockholm med omgivningarna med rent vatten om Mälaren blir otjänlig som dricksvattentäkt.

Det är därför av allra största vikt att bevara och förbättra kvaliteten i Vätterns vatten, men hoten radar upp sig. Stora och överhängande hot mot Vätterns vatten är bland annat Försvarets verksamhet vid Karlsborgs flygfält invid Vätterns strand, gruvbrytning av sällsynta jordartsmetaller vid Norra Kärr norr om Gränna och gasborrning i Motalabukten.

I Naturskyddsföreningens rapport PFAS-förorenat dricksvatten i Sverige, februari 2022 står att läsa att många av Sveriges dricksvattentäkter är förorenade med PFAS, vilket drabbar miljontals svenskar. Forskning visar på samband mellan PFAS-nivåer i blodet och ökad risk för olika negativa hälsoeffekter, bland annat cancer. PFAS återfinns i olika produkter till exempel kläder, smink, matförpackningar, stekpannor, skidvalla och brandskum. Eftersom det inte kan brytas ned i naturen, men har använts flitigt de senaste decennierna så finns PFAS-kemikalier i dag överallt i vår miljö.

PFAS finns i dricksvatten som försörjer mer än halva Sveriges befolkning. 2026 sänks dock EU:s gränsvärde för PFAS i dricksvattnet kraftigt, från 90 nanogram per liter till 4 nanogram. Men det är högst väsentligt att agera omedelbart och inte vänta till dess att de nya reglerna kommer att gälla.

Att förbjuda användningen av PFAS är det enda sättet att med tiden få ner halterna i miljön, och därmed också minska människors och djurs exponering för PFAS.

Karlsborgs flygplats är en stor källa till förorening i Vättern. För att använda och utöka flygverksamheten på Karlsborgs flygplats måste landningsbanan renoveras och flygfältet dräneras. I marken och grundvattnet finns här bland de högsta halterna av PFAS-kemikalier som uppmätts i Sverige. Efter många turer gav regeringen tillstånd till dränering av flygplatsen 27 april 2023, varvid PFAS-förorenat vatten kommer att pumpas ut till Vätterns vattenskyddsområde. Detta utan att det finns någon utredning om hur PFAS-halterna i vattenskyddsområdet kommer att påverkas.

Vi måste värna Vätterns vatten!

Naturskyddsföreningens i Linköping Klimatgrupp,

Lena Horgby, Albin Löwgren, Johnny Sjöberg, Christer Svensson